

سفر معین مالی و اداری به بلخ:

تهداب گذاری و بهره برداری چندین پروژه به ارزش ۱۵۰ میلیون افغانی

در این شماره بخوانید:

سماق
غذای خوش مزه

زمینی را که می شود
هینگ کاشت،
چرا باید ماین کاشت؟

داررگان
د بادامو حاصلات
څه باندې...

د کرکېلې
نوي بڼه
اونوې هیلې

د بڼوالۍ په برخه کې نوي څېړنې؛ د محصولاتو د زیاتوالی په پار سترگام

دکرنې وزیر:

د مالدارۍ د سکتور ارزښت اووه میلیارده ډالرو ته رسېږي

اړتیا وړ کابو ۸۰ تر ۸۵ سلنه په کور دننه تولیدېږي. هغه وویل، چې له پاکستان او ایران څخه د زرو چرگانو واردات منع شوي دي.

نصر احمد درانی همداراز د وچکالیو له امله د څارویو د تلفاتو د مخنیوي، د حیواني محصولاتو زیاتوالي او له حیواناتو څخه د نسل اخیستلو په پار د یوې طرحې او اسټراتیژۍ د چمتو کولو خبر هم ورکړ.

د کرنې وزیر وویل، چې افغانستان د چرگانو د غوښو د تولید په برخه کې ځان بساینې ته نږدې شوې او د هېواد د چرگانو د غوښو د

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزیر نصیراحمد درانی وایي، چې د افغانستان د مالدارۍ سکتور ارزښت اووه میلیارده ډالرو ته سپړي. ښاغلي درانی، چې د مالدارۍ د روغتیايي چوپړونو په تخنیکي بورډ کې خبرې کول وویل، چې د مالدارۍ د سکتور وده د هېواد په اقتصادي ځان بساینې او د خوړو د خونديتوب په برخه کې مهم رول لري.

کلب دهقان

بلخ شکوه مندتر می شود

ته‌داب‌گذاری و بهره‌برداری از چندین پروژه‌ی زراعتی به ارزش ۱۵۰ میلیون افغانی، خبر تازه‌ای است که از بلخ می‌رسد.

این پروژه‌ها شامل شبکه‌های آبیاری، کانال‌ها، افتتاح یک فارم تحقیقی، بهره‌برداری از کشمش‌خانه‌ها، توزیع فارم‌های مرغداری به خانم‌ها و وسایل باغداری به باغداران است که می‌تواند در افزایش و معیاری‌سازی تولید در ولایت بلخ و در نهایت در رشد اقتصاد این ولایت کمک کند.

بلخ که در قدیم، زادگاه بزرگان فرهنگی و ادبی بوده است، امروز با توجه وزارت زراعت، پشت‌کار دهقانان، سرمایه‌گذاری متشبتان و اراده‌ی قاطع زنان این ولایت، ولایتی استثنای در تولید بیش‌تر محصولات زراعتی نیز نام بگیرد.

عبدالهادی رفیعی معین مالی و اداری با هیأت همراهش، به ولسوالی‌های دهادی، نهرشاهی و خلم برای تطبیق و بهره‌برداری این پروژه‌ها سفر کرد. ساختمان انجمن جنگل‌داری در ولسوالی دهادی را تهداب گذاشت و سیستم آبیاری فارم پسته‌زارهای این ولسوالی را هم به بهره‌برداری سپرد. هم‌چنان کار ساختمانی عمارت فارم تحقیقات للمی در دهادی را تهداب‌گذاری کرد. بهره‌برداری از چهار شبکه‌ی آبیاری در ولسوالی دهادی و آغاز کار تجهیز سیستم آبیاری فارم خاصه‌پز و بهره‌برداری از هفت کشمش‌خانه از شمار فعالیت‌های معین مالی و اداری وزارت زراعت در این سفر بود.

هم‌چنان افتتاح ۵۰ مرغداری نیمه‌تجارتی به خانم‌ها در ولسوالی نهرشاهی، توزیع مرغ به ۱۰۷ زن بی‌بضاعت در ولسوالی خلم، بهره‌برداری از کانال آبیاری لنگرخانه در ولسوالی دهادی و توزیع وسایل زراعتی به دهقانان در ریاست زراعت ولایت بلخ، از دیگر کارهای آقای رفیعی در ولایت بلخ بود. واقعیت امر این است که وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ برای ولایت بلخ، امسال بیش از ۵۰۰ میلیون افغانی بودجه‌ی انکشافی مد نظر گرفته است. پروژه‌هایی که از این پول تمویل می‌شوند، همین حالا در حال تطبیق و اجرا اند.

این پروژه‌ها با رهبری نصیراحمد درانی در وزارت زراعت، اکثراً پس از تحلیل‌های اقتصادی در مناطقی راه‌اندازی و تطبیق شده‌اند که بازدهی خوبی داشته باشند و محصولات را زراعتی تنها دهقانان حس نکنند. برنامه‌ی وزارت زراعت و نهادهای همسو و شریکانش این است که دهقانان و تولیدکننده‌گان افغانستان بتوانند در کنار تولید بیش‌تر، به غنی‌سازی بازار و افزایش صادرات کمک کنند.

بزرگ‌ترین پسته‌زار افغانستان را (با محدوده ۴۵۰ هکتار زمین و ۱۲۰ هزار نهال) وزارت زراعت در ولسوالی دهادی ولایت بلخ ساخته است. این پسته‌زار به صورت نمونه‌ای ساخته شده است تا ظرفیت‌های رشد اقتصادی افغانستان با تولید بیش‌تر، به رخ متشبتان کشیده شود و سرمایه‌گذاران روی تولید پایدار منابع داخلی کار کنند.

با تطبیق برنامه‌های گوناگون برای رشد زراعت و مالدارۍ در ولایت بلخ، این ولایت با زحمت دهقانان و تولیدکننده‌گان به مدارج عالی ترقی و رفاه سوق داده می‌شود و به شکوه پرازش بلخ، افزوده می‌شود.

حاصلات گندم در بادغیس ۵۴ درصد افزایش یافته است

ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که از هر هکتار زمین زراعتی آبی سه‌هزار و ۲۱۴ کیلوگرام و از هر هکتار زمین للمی دو هزار و ۱۳۱ کیلوگرام گندم به دست آمده است.

باران‌های کافی و به موقع، توزیع تخم‌های اصلاح شده و کود کیمیایی توسط وزارت زراعت و موسسات همکار، کنترل کامل آفات نباتی به ویژه ملخ و کفشد باعث افزایش حاصلات گندم در بادغیس شده است.

از دو برابر شدن حاصلات گندم در بادغیس در حالی گزارش می‌شود که این ولایت طی دو سال گذشته، شدیداً از خشک‌سالی متاثر شده بود.

۱۴۴ هزار متریک گندم به دست آمده است. این ریاست تاکید کرده که این رقم حدود ۵۴ درصد افزایش در مقایسه با میزان حاصلات گندم در سال‌های ۹۶ و ۹۷ را نشان می‌دهد. میزان این حاصلات نشان می‌دهد که دهقانان بادغیس، ۵۰ هزار متریک گندم بیش‌تر از نیاز باشندگان این ولایت تولید کرده‌اند.

میزان حاصلات گندم در ولایت بادغیس، نشان می‌دهد که تولید گندم امسال در مقایسه با سال‌های گذشته، حدود ۵۴ درصد افزایش یافته است.

ریاست زراعت، آبیاری و مالدارۍ ولایت بادغیس، می‌گوید، با آنکه سطح اقتصاد دهقانان پایین بود و دسترسی کم‌تری به عوامل تولید داشتند، اما دهقانان این ولایت امسال توانسته‌اند ۱۴۴ هزار متریک تن گندم تولید کنند. به گفته‌ی این ریاست، امسال نزدیک به ۱۲ هزار و هشتصد هکتار زمین آبی و ۴۸ هزار و ۳۰۰ هکتار زمین للمی گندم کشت شده بود که از زمین‌های آبی و للمی در مجموع

لوگر کي د تخمونو تولیدي شرکتونه میکانیزه شوي

لا هم روانه ده.

سر کال هم یاد شرکت د تخمي غنمو د درې وړایتی (گل - ۹۶، صلح - ۱۰۲ او کابل - ۱۰۳) په لرلوسره د روان کال لپاره د لوگر ولایت بزگرانو لپاره د غنمو تصدیق شوي تخمونه چمتو کوي.

دلوگر د کرنې ریاست هلې ځلې کوي، چې د تصدیق شویو تخمونو په ترویج سره په دې ولایت کې د کرنیزو محصولاتو د تولید کچه لوړ کړي.

کړئ، چې تر دې دمه یې ۷۰ متریک ټنه تصدیق شوي تخمونه تولید کړي او دالری

د لوگر د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست وایي، چې ددې ولایت د تخمونو تولیدي شرکتونه میکانیزه شوي دي.

ددې ولایت د کرنې ریاست په خبره کابو درې کاله مخکې د لوگر په برکي برک ولسوالۍ کې د کرنې وزارت د کلپ (ایکارډا) برنامې له خوا د میریزات په نوم د تخمونو د تولید یو خصوصي شرکت جوړ او په پرمختللي ماشین الاتو سمبال شوه. یاد شرکت د غنمو د تصدیق شویو تخمونو د پروسس لړۍ پیل

یک‌هزار و ۶۰۰ جریب زمین در ولسوالی بلخ تحت پوشش آبیاری قرار گرفت

و ۲۶۰ هزار افغانی از طریق پروژه تنظیم آب در مزرعه مربوط به وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ بازسازی شده است. با بازسازی این شبکه، یک‌هزار و شش‌صد جریب زمین تحت پوشش آبیاری قرار گرفته و سه‌هزار و چهارصد تن از باشندگان محل از آن مستفید می‌شوند.

با بازسازی شبکه آبیاری «آسیا قوناق» در یکی از روستاهای دور افتاده‌ی ولسوالی بلخ ولایت بلخ، یک‌هزار و شش‌صد جریب زمین زراعتی در این روستا تحت پوشش آبیاری قرار گرفته است.

این شبکه آبیاری که دو کیلومتر طول دارد، با هزینه هفت‌میلیون

د هلمند د انارو سرنۍ حاصلات ۲۴ زره او ۴۶۵ ټنو ته رسېږي

شوي په ډېر لنډ وخت کې مېوه نيسي، ونې يې ټپټې او د ښه کميت او کيفيت لرونکي دي.

ښاغلي الکو وويل، د هلمند د کرنې ریاست په پام کې لري، چې سربکال هم ددې ولایت ښوالو او ځمکوالو ته له ۳۰۰ تر ۵۰۰ جریبه د انارو نوي بڼونه جوړ کړي او ددغو جوړېدونکو بڼونو نیالګي به د اصلاح شویو نیالګیو د روزنې له نرسرو پېرې او د ښوالو او ځمکوالو په واک کې به یې ورکوي.

سکتور پرمټ په دې ولایت کې د انارو پر ۱۷ ډولونو څېړنې تر سره شوي دي، چې لومړنۍ پایلې یې ښې او مثبتې ارزول شوي دي. د انارو دغه ۱۷ ډولونه، چې پرې څېړنې

د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست وایي، چې ددې ولایت د انارو سرنۍ حاصلات د کمیت او کیفیت له پلوه ښه او ډېر شوي دي. یاد ریاست وایي، چې ددې ولایت په یوزر او ۱۶۵ هکتاره ځمکه کې د انارو بڼونه جوړ شوي دي، چې هر هکتار یې ۲۱ ټنه حاصل ورکوي او په دې سره به د هلمند د انارو سرنۍ حاصلات ۲۴ زره او ۴۶۵ ټنو ته ورسېږي.

د هلمند د کرنې رییس زلمي الکو وایي، چې د کرنې ریاست په هلوځلو د خصوصي

دبڼوالۍ په برخه کې نوی څېړنې؛

د محصولاتو د زیاتوالي په پار سترگام

Collection «هم جوړه شوې ده، چې په کې د الو ۷۵ ډولونه شتون لري او ترڅنګ یې د انځرو ملي کلکسیون «**Fig National** collection» هم په همدې کال کې جوړه شوې وه، چې په کې د انځورو ۱۳ ډولونه موجودې دي. په دې څېړنیز مرکز کې د یادو ملي کلکسیونونو ترڅنګ د لوکاټو ملي کلکسیون «**Loquat National collection**» هم په ۲۰۱۳م زېږدیز کال کې جوړه شوې ده، په دې ملي کلکسیون کې د لوکاټو ۱۱ ډولونه شامل دي، چې د هسپانیې له هېواده وارد شوي دي. د کندهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ رییس سید حفیظ الله سیدي وايي، چې په دې څېړنیز مرکز کې د یادو کلکسیونونو د جوړولو موخه په دې ولایت کې د بڼوالۍ پراختیا او د بېلابېلو معیاري مېوه لرونکو بڼونو جوړول دي.

د کندهار ولایت د کوهکړانو په څېړنیز فارم کې د پورته ملي کلکسیونونو ترڅنګ د یوشمېر مېوو نندارز بڼونه هم احداث شوي دي. په یاد څېړنیز فارم کې د بادامو، زردالو، انګورو او انارو ننداریز بڼونه هو شتون لري.

ددغو ننداریزو بڼونو دجوړولو موخه په عصري بڼه د بڼونو جوړول، د سیمې له اقلیم سره د توافق لرونکو ونو د ډولونو پېژندل، د ژر پخېدونکو وړایتیو پېژندل او د مېوو غوره سوادګریز ډولونو پېژندل دي. ددغو ټولو کړنو سره سره په دې څېړنیز فارم کې بڼوالو، بزګرانو او د کرنې د برخې زده کړنوالانو ته د کرنې او بڼوالۍ په بېلابېلو برخو کې د عملي زده کړې زمینه هم برابره شوې ده.

ددغو ننداریزو بڼونو دجوړولو موخه په عصري بڼه د بڼونو جوړول، د سیمې له اقلیم سره د توافق لرونکو ونو د ډولونو پېژندل، د ژر پخېدونکو وړایتیو پېژندل او د مېوو غوره سوادګریز ډولونو پېژندل دي. ددغو ټولو کړنو سره سره په دې څېړنیز فارم کې بڼوالو، بزګرانو او د کرنې د برخې زده کړنوالانو ته د کرنې او بڼوالۍ په بېلابېلو برخو کې د عملي زده کړې زمینه هم برابره شوې ده.

د کندهار د کرنې اداره هڅه کوی، چې کندهار کې بڼوالۍ ته وده او پراختیا ورکړي او هغه ونې ترویج کړي، چې په لنډ وخت کې مېوه نیسي او د ښه کمیت او کیفیت لرونکي وي.

۲۰۰۹م زېږدیز کال کې جوړه شوې ده په کې د ۱۳۸ ډوله سیمه ییزو انګورو ټاکنه د چیلې «**trellis**» په بڼه روزل کیږي. د ټاکنو ترمنځ یې واټن ۱.۸ متره او د کنارونو ترمنځ یې واټن درې متره ده او په هر کنار کې یې ۱۰ ټاکنه شتون لري. یاد ملي کلکسیون په ۴.۳ جریبه ځمکه کې جوړه شوې ده.

دغه راز ددې څېړنیز مرکز بله څنډه کې بیا د شفتالو ملي کلکسیون «**Peach National collection**» هم د ۲۰۰۹ او ۲۰۱۳ کلونو په ترڅ کې جوړه شوې ده. د کندهار د کرنې رییس وايي، چې په دې ملي کلکسیون کې د شفتالو ۱۱۰ ډولونه شتون لري، چې ۲۴ هغه یې له بهره وارد شوي ډولونه دي. په دې ملي کلکسیون کې له هر ډول څخه پنځه ونې اېښودل شوي دي، د ونو ترمنځ یې واټن ۴.۲ متره او د کنارونو ترمنځ یې واټن پنځه متره ده. د شفتالو ملي کلکسیون په نږدې شپږ جریبه ځمکه کې جوړه شوې ده.

ښاغلي سیدي زیاته کړه، چې په ۲۰۰۹م زېږدیز کال کې ددې فارم په څېړنیز مرکز کې د الو ملي کلکسیون «**Plum National**» هم شته. دغه کلکسیون چې په

بن کې د مېوو بېلابېل ډولونو یا وړایتیو مجموعي او یا ټولیز بڼ څخه عبارت دي. د بېلګې په توګه د انارو په ملي کلکسیون کې د انارو بېلابېل ډولونه لکه: «سره انار، سپین انار، کندهاري انار، بې دانې انار، پند پوستي انار، نازک پوستي انار، تروش انار او داسې نور»، چې د هېواد د ټولو هغو سیمو څخه چې د انارو د تولید لپاره یې اقلیم مناسب دي راټول کړي دي.

ښاغلي سیدي د انارو ملي کلکسیون «**Pomegranate National collection**» په هکله وویل، چې د انارو ملي کلکسیون له ۲۰۰۹ تر ۲۰۱۳ زېږدیز کلونو پورې احداث شوې، چې په کې د انارو ۷۹ وړایتۍ یا ډولونه شامل دي، چې له دې ډلې څخه یې ۵۹ ډولونه د افغانستان له بېلابېلو سیمو څخه راټول شوي انار او ۲۰ ډوله نور یې له بهره وارد شوي د انارو ډولونه دي، چې د امریکا متحده ایالاتو د کلفورنیا پوهنتون څخه راوړل شوي دي.

د انارو ترڅنګ په دې څېړنیز مرکز کې د انګورو ملي کلکسیون «**Grape National Collection**» هم شته. دغه کلکسیون چې په

د کرنې، بڼوالۍ او مالدارۍ په برخه کې نوی څېړنې او په دغو برخو کې نوی لارې چارې او اسانتیا پیداکول که له یوې خوا د محصولاتو کچه زیاتوي بلخوا د هېواد اقتصادي ودې ته هم لار هواروي. د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت په وروستیو کلونو کې د نورو کرنیزو برخو ترڅنګ په هېواد کې د بڼوالۍ پراختیا او په دې برخه کې د څېړنو او نوي لارو چارو د پېژندلو په پار مهم ګامونه اخیستي دي.

په دغو اغېزناکو او مهمو چارو کې، چې د کرنې وزارت له خوا په هېواد کې د بڼوالۍ د پراختیا په پار تر سره شوي دي یو هم په کندهار ولایت کې د بڼوالۍ د پراختیا څېړنیز (**PHDC**) مرکز جوړول دي.

د کندهار د بڼوالۍ د پراختیا څېړنیز مرکز (**PHDC**) ددې ولایت د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د کرنیزو څېړنو لوي ریاست اړونده د کوهکړان په څېړنیز فارم کې شتون لري.

په دې څېړنیز مرکز کې دکندهار د کرنې ریاست د متخصصینو او مسلکي کارکوونکو له خوا دمېوو پرونو او تخمونو او ددې ترڅنګ د بڼونو داصلاح، ترویج او تکثیر په پار بېلابېل څېړنیز پروګرامونه ترلاس لاندې نیول شوي دي، ترڅو د بزګرانو او بڼوالو د پوهې کچه لوړ او د قناعت وړ حاصل او عاید تر لاسه شي.

د کندهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ رییس سید حفیظ الله سیدي وايي، چې په دې څېړنیز مرکز کې د کندهار او شاوخوا سیمو اقلیمي حالاتو ته په کتو د مناسبې ودې درلودونکو مېوو ملي کلکسیونونه او ننداریز بڼونه جوړ شوي دي. د ښاغلي سیدي په خبره په دې څېړنیز مرکز کې د انارو، انځر، لوکاټ، انګور، شفتالو، الو، زردالو او بادامو ننداریزې قطعې موجودې دي.

د کندهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ رییس سید حفیظ الله سیدي وویل، چې ملي کلکسیون په یوه

سمارق غذای خوش مزه

نعیم رضایی

شد برای ما تا یک مقدار بتوانم با فامیل کمک مالی کنم.»

بلقیس می‌گوید: «شش ماه می‌شود که کشت سمارق را آغاز کرده‌ام در دوره‌های اول، مسوولان وزارت زراعت همراه ما هم‌کاری کردند و در دوره‌های بعدی خودم کشت و برداشت می‌کنم.» وی در مورد حاصلات می‌گوید، که «ما هر ۱۰ روز بعد برداشت داریم که تا حال از شش کیلو ما توانسته‌ایم ۲۶ کیلو سمارق برداشت کنیم و هر کیلو سمارق را در بازار به ارزش ۵۰۰ افغانی می‌فروشیم.»

دیوه باشنده ولسوالی پغمان در قریه‌ی بلبلان، یکی

گونه‌ی عملی و نظری آموزش داده است. این وزارت برای ۱۰ تن از آموزش‌دهنده‌گان پروژه **NHLP** وزارت که از ولایت‌های مختلف بودند در قسمت کشت و تولید سمارق به شکل عملی و نظری آموزش داد و آن‌ها توانسته‌اند در دو سال، ۴۵ بانو را در ولایت‌های پروان، پنجشیر، کاپیسا، بامیان و کابل در مورد کشت و تولید سمارق آموزش بدهند. بلقیس هاشمی یک‌تن از بانوانی است که در مورد سمارق آموزش دیده و فارم کوچک پرورش سمارق دارد. می‌گوید: «ما از طریق وزارت زراعت، آبیاری و مال‌داری آموزش‌هایی را مبنی بر نحوه کشت و برداشت سمارق دیده‌ایم و کمک خوبی

سمارق سبزی با ارزش غذایی بالا، خوش ذائقه، سرشار از انواع ویتامین‌ها، پروتیین و کالری است. سمارق‌ها را در افغانستان در آغاز از کوه‌ها، دشت‌ها جمع‌آوری می‌کردند و به عنوان غذا و هم جوشانده آن برای دردهای مفاصل از جمله کمردردی، پای‌دردی و دست‌دردی استفاده می‌کردند. سمارق‌های طبیعی به دو گونه یافت می‌شود، سمی و غیر سمی که سمی آن خطرناک است و گاه‌گاهی مصرف آن باعث مرگ انسان‌ها می‌شود. انسان‌ها اما با ارتقای علم و تکنولوژی قادر به کشت سمارق‌های مصنوعی شدند و این گونه‌ی از سمارق‌ها برخلاف سمارق‌های طبیعی و خودرو که در بیابان‌ها و دشت‌ها می‌رویند، این اطمینان وجود دارد سمارق‌های تولیدی خود انسان‌ها، حتما خوردنی و فاقد سم می‌باشد. در حال حاضر سمارق در تمام دنیا غذایی مفید، لذیذ، خوش‌طعم و خوش‌مزه به حساب می‌رود. کشت سمارق مصرف خیلی کم دارد و به زودترین وقت حاصل می‌دهد. کشت سمارق کار مفید و پرمفعت و سودآور است و معمولاً بانوان مصروف کشت و تولید آن‌اند.

ریاست اقتصاد و خانواده وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ به منظور حمایت دهقانان و خصوصاً بانوان دهقان و برای کسب درآمد آن‌ها و هم‌چنان رشد این محصول در کشور از چند سال به این‌سو کشت، تولید و ترویج سمارق صدفی را در فارم تحقیقاتی بادام باغ در مرکز فارم نمایشی و انتقال تکنولوژی آموزشی برای بانوان را آغاز کرده است. تا حال بیش‌تر از ۳۰۰ تن از بانوان که علاقه‌مند به کشت و تولید سمارق بودند را وزارت زراعت به

دیگر از بانوانی است که نحوه‌ی آموزش کشت و تولید سمارق را فرا گرفته است. او می‌گوید: «پیش از این در مورد فواید سمارق شنیده بودم تا این که از طریق برنامه‌های وزارت زراعت در این مورد آموزش دیدم، حدود یک‌وینیم ماه می‌شود، تخم سمارق را کشت کردیم و تا فعلاً در دو مرحله، شش تا هفت کیلو حاصل گرفتیم و از کار و درآمد رضایت دارم.»

هم‌چنان مسوولین وزارت زراعت می‌گویند، که بیش از ۶۰ تن از آقایان را که از ولسوالی‌های مختلف ولایت کابل بودند به شکل نظری و عملی در مورد کشت و تولید سمارق آموزش داده‌اند و نیز در همین مورد به بیش از ۳۰ تن از کارمندان ولایتی ریاست اقتصاد خانواده به منظور ترویج بیش‌تر کشت سمارق در ولایات، به گونه‌ی عملی و نظری کشت‌وتولید سمارق را فرا گرفته‌اند.

هم‌چنان وزارت زراعت برای ۳۰ تن از کارمندان این وزارت و کارمندان برنامه‌ی انکشاف بین‌المللی ایالات متحده‌ی امریکا «**USAID**»، کشت و تولید سمارق را آموزش داده است.

مسوولان ریاست اقتصاد خانواده وزارت زراعت می‌گوید تا حال در ولایت‌های کابل، فراه و پروان کشت و تولید سمارق صورت گرفته است و این ریاست در نظر دارد تا کشت و تولید سمارق صدفی را در تمام ولایت‌های کشور توسعه بخشد.

سمارق‌ها ۷۰ تا ۸۰ فی‌صد آبدار و همین‌گونه ۲۰ تا ۲۵ فی‌صد پروتیین، استفاده آن برای دل‌دردی کنترل فشار خون، کنترل بیماری شکر، سوء‌تغذی و کرم معده نیز مفید است.

زمینی را که می‌شود هینگ کاشت، چرا باید ماین کاشت؟

قسمت دوم و آخر
سید نورالعین

و نه از آن تربزهای بزرگ و قنداقند. تغییرات اقلیمی و گرم‌شدن هوا، همه‌چیز را در زمین‌های للمی این ولسوالی نیز دگرگون کرده است.

اگر چه در سال روان، حاصلات کشت‌زارهای للمی در تمام افغانستان، از جمله ولسوالی خان‌آباد عالی بود، ولی وقتی سلسله‌ی تولید با خشک‌سالی‌ها و کم‌بارانی‌های گذشته و گرمای بسیار و زود هوا گسست، دیگر از آن تولیدات ناب و نادر، کم‌تر می‌توان یافت. هر چند قندک ده‌ویران و تربز للمی ده‌ویران، هنوز هم شیرین‌تر و آب‌دارتر از این محصولات در دیگر مناطق افغانستان است. در بازار پر از آب و درخت و سایه‌ی خان‌آباد، نشستیم کنار یک درخت. از میان خربزه‌ها، چند تا را جدا کردیم. کسانی که قندک ده‌ویران را نشانند، معمولاً از آن خربزه‌هایی که ترک برداشته، خوش‌شان نخواهد آمد، ولی اکثر این ترک‌ها، فقط به دلیل شیرینی و پرآبی این تولید به میان می‌آید و نشانه‌ی شیرینی خربزه است. با چاقویی که در همین ولسوالی توسط آهنگران ساخته می‌شود، به بریدن چند خربزه آغاز می‌کنیم. خیلی زود شیرینی سیرومان می‌کند. چند تا از خربزه‌ها را می‌گیریم و تا در لب دریا و سایه‌ای بخوریم. آب‌بازی دوباره گرسنه‌مان می‌کند، اما باید برویم. ناوقت به سفر ادامه می‌دهیم، ساعت سه‌ونیم را در ولسوالی بنگی می‌رسیم. بسیاری‌ها از چشمه‌ی بنگی بادرنگ می‌خرند و می‌خورند. این همان بادرنگ‌های فارمی است. اما بنگی، یک بادرنگ اصیل هم دارد. بادرنگی که سبز مایل به پسته‌ای است و اندازه‌اش هم از لحاظ طول و ضخامت، کلان‌تر است. زمانی که بادرنگ‌های فارمی وجود نداشت، بادرنگ وطنی در بسیاری جاها که خورده باشید، پوستش را نمی‌شد خورد،

چون تلخ بود. شاید سال‌های ۱۳۷۶ بود که من نه ساله بودم و در تپه‌های سمت غرب ولسوالی بنگی چوپانی می‌کردم. هر روز که گشته می‌شدیم، از پالیزها بادرنگ می‌گرفتیم و می‌خوردیم. آن بادرنگ‌ها دانه‌های کلان داشتند، ولی خیلی نرم و خوش‌مزه بودند. این بار هم ما به جست‌وجوی همان بادرنگ هستیم، بادرنگی که خاطره‌هایی از آن داریم. به شهر بنگی می‌رویم و بادرنگ مورد نظر را با جست‌وجویی اندک پیدا می‌کنیم. کاملاً طبیعی. آب باران دیده و آفتاب بهار، و از زمینی کاملاً طبیعی به دست آمده است. بر می‌گردیم به چشمه‌ی بنگی و با چند بوتل دوغ، به سفر ادامه می‌دهیم. کوه‌ها سرسبزتر می‌شوند. هنوز نشانه‌های جنگ در چنزاری دیده می‌شود. به تخار می‌رویم، شام ناوقت در ولسوالی کشم ولایت بدخشان می‌رسیم و از ماهی‌گک‌های کوچک بی‌خار مقداری می‌خریم و در راه می‌خوریم. شب را در فیض‌آباد می‌مانیم و فردایش به سمت مقصد اصلی، چشمه‌ی یاسیچ ولسوالی شهدا حرکت می‌کنیم. تپه‌ها سبزتر اند. سبزتر شده‌اند از بادام‌های کوهی و دیگر درختان. صبح وقت به بهارک می‌رسیم. کل شهر بهارک را زیر و رو می‌کنیم، دکان‌های زیادی باز نشده‌اند هنوز. اما قیماق وطنی نمی‌یابیم. چون همه شیرچای می‌خورند، گاو دارند و قیماق نیز، تقاضایش در بازار کم است و عرضه هم نمی‌شود.

به سمت یاسیچ حرکت می‌کنیم. سپیدارهایی که گویی رسم‌شان کرده باشند و آبی که هر چی پیش‌تر می‌رویم، شفاف‌تر و آیینه‌تر می‌شود، هوای‌مان را دگرگون می‌سازد. پیش می‌رویم، با آن که ماه اسد و اوج گرما است، ولی گاهی هم می‌شود که خنک می‌خوریم. در میان یک دریاچه می‌رویم و صبحانه می‌خوریم. بعد هم پس از چهارونیم ساعت به یاسیچ می‌رسیم. کوه‌هایی غنی از هر چیز. چُگری‌ها و رواش‌هایی که کسی نچیده و نخورده، خشک شده. درختان بادام کوهی پر از حاصل. در این تپه‌ها اما به چیز دیگر هم سر می‌خوریم.

می‌بینم که کسی با یک مقدار برگ‌های خشک‌شده، جاجایی نقطه‌های کوچکی از کوه‌ها را پوشانده است. حدس می‌زنم که حتماً گپی باشد، شاید هم کمی ترسیده باشم. ماین؟ نشود ماینی باشد و نشانی شده. وقتی به تپه‌های کندز و بغلان و مناطقی که مردم شکایت از ماین‌ها دارند، رسیده بودیم، رنج بردیم که چرا این تپه‌ها، به جای این که ماین کاشته شوند، به منابع درآمد مردم بدل نمی‌شوند و چرا کسی در این زمین حاضر است حیوانات را گشته بگذارد و تپه‌ها را ماین بکارد و حیوانات گشته را بکشد.

یکی از نقطه‌های پوشانده را با هراس باز می‌کنم، به هسته‌ی بزرگ‌تر از شلغم بر می‌خورم که رویش را مانند تریاک «نشتتر» زده‌اند و مایعی از آن بیرون شده و سخت شده است. من حیران می‌مانم چیست. رفیقم که حالا به سویم می‌بیند، می‌گوید: «نشناختی؟ هینگ است، نشتتر زده‌اند، حاصلش را جمع می‌کنند.»

بعد می‌بینم که خیلی از تپه‌ها در تمامی ولایت‌های کشور ظرفیت این را دارند که هینگ کشت کنند. کاش در تپه‌های مسیر کندز بغلان، به جای این که ماین کاشته شود، هینگ کاشته می‌شد. این طوری دیگر نه حیوانات گرسنه می‌مانند و نه اقتصاد دهقانان ضعیف می‌ماند.

وزارت زراعت طرح پنج ساله‌ای دارد که اگر تمویل و تطبیق شود، پس از تطبیق آن، افغانستان سالانه از صادرات این گیاه دارویی، بیش از هشت میلیارد دالر درآمد داشته باشد؛ بیش‌تر از بودجه‌ی کل دولت افغانستان.

در بازگشت به کابل، هر چه تپه و کوه‌پایه‌ی خشکی که می‌بینم، می‌گویم چرا این‌جا را هینگ کشت نکرده‌اند و پی هم از خود می‌پرسم، چگونه می‌شود کسانی پیدا شوند و زمین‌های تپه‌ها و کوه‌ها را که می‌شود هینگ کاشت، ماین بکارند؟ اکنون هم برای این سوال جوابی نیافته‌ام.

په پار یوشمېر پروژې په پام کې نوبل شوي دي، چې په دغو پروژو کې پر فارم لرونکو د کبانو بچي وېشل او د کبانو روزنې نوي فارمونه جوړول شامل دي.

ښاغلي ساپی وویل، چې خلکو ته د کاري فرصتونو برابرولو او د کورنیو اقتصادي پیاوړتیا په پار په پام کې ده، چې په دې ولایت کې د کبانو ډېر شمېر فارمونه جوړ شي.

په افغانستان کې د کب روزنې د فارمونو شمېر څه باندې دوه زرو ته رسیږي، چې ډېری یې په کندهار، هلمند، ارزگان، ننگرهار، لغمان، بلخ او نیمروز ولایتونو کې شتون لري او له دغو فارمونو څخه په کال کې څه باندې ۱۰ زره ټنه کبان تولیدیږي.

کونړ کې د کب روزنې د ترویج په پار هڅې کړنډي شوې

شتون کې رسماً پرانیستل شول.

په هغه غونډه کې، چې په همدې موخه جوړه شوې وه د کونړ والي عبدالستار میرزکال، د کونړ د کرنې رییس انعام الله ساپی، د ولایتي شورا رییس خان مشواڼي او ددې ولایت یو شمېر چارواکو، قومي مشرانو او ځوانانو گډون درلود. د کونړ د کرنې رییس انعام الله ساپی وویل، چې د کرنې وزارت له خوا ددې ولایت د کبانو روزنې د فارم لرونکو د ملاتړ او په دې ولایت کې د کب

کونړ کې د کب روزنې چارې او فارمونه د ودې په حال کې دي او په تېرو څو کلونو کې په دغه ولایت کې د کبانو روزنې ډېر شمېر فارمونه جوړ شوي دي.

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت په دې ولایت کې د کب روزنې د ترویج او دودولو په پار د کب روزنې د گڼ شمېر فارمونو د جوړولو ترڅنګ ددې ولایت له کب روزونکو سره هر اړخیزې تخنیکي او مالي مرستې او همکارۍ کړي دي. ددغو مرستو او همکاريو په دوام داخل د کونړ ولایت په څوکی ولسوالۍ کې د ۲۲،۴ میلیونه افغانیو په لگښت د گرمو اوبو ماهیانو د بچيو د تولید هڅې او ۲۰ ټنه د ماهیو یو جریبه فارمونه جوړ او ددې ولایت د چارواکو په

د ارزگان د بادامو حاصلات څه باندې ۵۷ زره او ۷۰۰ متریک ټنو ته ورسېد

شفیق الله نوری

حاجي احمد هم د بادامو بڼونو له حاصلاتو خوښ دی او وایي: «بادام ثابت عواید لري، خو موږ ددې محصول د پروسس او بسته بندۍ مرکزونو ته اړتیا لرو.» دغه بزگران ددې ترڅنګ چې بادام د خپلو محصولاتو یوه عمده برخه بولي، چې د اوږد

د ارزگان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریاست چارواکي ددې ولایت د بادامو د حاصلاتو د اته سلنه زیاتوالي خبره کوي او وایي، چې د کافي ورښتونو او د افت ضد درملو په استفادې سره ددې ولایت د بادامو سرنۍ حاصلات د تېر کال په پرتله د پام وړ زیاته شوې ده.

مهال لپاره زېرمه کيږي او ثابت عواید لري، خو بیا هم دوی ددې محصول لپاره د پروسس او بسته بندۍ د مرکزونو جوړول اساسي چاره بولي او د کرنې له وزارت نه غواړي، چې په دې برخه کې ددې جدي پاملرنه وکړي، ترڅو بزگران وکولای شي، چې له بادام څخه ښه عواید ترلاسه کړي.

ارزگان د هېواد له مرکزي ولایتونو څخه دي، چې ډېری اوسیدونکي یې په کرنه او مالدارۍ بوخت دي. د کرنې،

د ارزگان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ رییس احمد شاه خیري وایي: «د ارزگان ولایت د خاص ارزگان، ترینکوټ، گیزاب، جنارتو، شهید احساس او چورې ولسوالیو ۱۱ زره او ۶۶۴ هکتاره ځمکه د بادامو ونې پوښلي دي، چې له دغو ونو څخه کابو ۵۷ زره او ۷۶۳ متریک ټنه حاصل په لاس راغلي دي.» ښاغلي خیري په دې ولایت کې د بادامو د لانورو بڼونو د جوړولو خبر ورکړ او زیاته یې کړه: «موږ په دې هڅه

اوبولګولو او مالدارۍ وزارت په وروستیو څو کلونو کې ددې ولایت په بېلابېلو ولسوالیو کې د بادامو نوي بڼونو په جوړولو سره توانېدلي ده، چې د ارزگان د بادامو د حاصلاتو کچه لوړ او د بڼوالو عواید زیات کړي. تېر کال د ارزگان د بادامو حاصلات ۵۳ زره او ۴۶۰ متریک ټنه وه.

د یادونې وړ ده، چې په دې ولایت کې نهه ډوله بادام شتون لري، چې تر ټولو مشهور هغه یې شستی، نان پیرل او کارمیل نومېږي.

کې یو چې د بادامو د نوي بڼونو په جوړولو سره او یا لږ تر لږه د نباتي افتونو د ضد درملو په رسولو سره ددې ولایت د بادامو د حاصلاتو کچه لوړ کړو.» په ورته وخت کې د دې ولایت د بادامو بڼوال هم د بادامو له سرنۍ حاصلاتو خوښ دي. د ارزگان د مرکز ترینکوټ یو تن بزګر احمد شاه وایي: «سړ کال ورښتونه ډېر او ښه وو، زموږ د بادامو د بڼونو حاصلات هم ورسره ښه شوي دي او د تېر کال په پرتله ډېر شوي هم دي.» ددې ولایت یو تن بل بزګر

سرپل؛ سالاد تولید محصولات زراعتی

ګیتی محسنی

سرپل در شمال کشور واقع شده است. ولسوالی‌های کوهستانات، سوزمه‌قلعه، سانچارک، گوسفندی، صیاد، بلخاب و مرکز این ولایت، واحدهای اداری آن می‌باشند. سرپل با ولایت‌های جوزجان، بلخ، غور، بامیان، فاریاب و سمنگان مرز دارد. سرپل از ولایتی است که معادن نفت و مس در آن بیش‌تر است. دریای تور و سپین، زمین‌های این ولایت را آبیاری کرده و به آن اهمیت بیش‌تر بخشیده است. این ولایت دارای ۵۳ هزار و ۶۸۱ هکتار زمین آبی و قابل زرع، ۳۲۲ هزار و ۶۶ هکتار زمین للمی زراعتی، یک میلیون و ۸۵ هزار و ۸۲۵ هکتار چراگاه و ۳۵ هزار هکتار جنگل می‌باشد. محصولات عمده‌ی تولیدی این ولایت، گندم، جو، جواری، ماش، نخود، لوبیا و ... است و هم‌چنان میوه‌های مشهور این ولایت خربزه، تربز، بادام، زردآلو، آلو، سیب‌وناک است.

ولایت سرپل در تولید گندم، انگور، خربزه، تربز، بادام و دیگر تولیدات میوه و سبزی‌ها در سطح کشور از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. چنان‌که انبار یا انبیر افغانستان شهرت دارد. محصولات زراعتی تولیدی این ولایت بر علاوه مصرف داخل و ولایت سرپل به ولایت‌های هم‌جوار مانند بلخ، جوزجان، فاریاب و حتا بیرون از کشور نیز صادر می‌شود و بیش‌ترین تولید در باغداری این ولایت انگور، سیب و در سبزی‌ها، پیاز است.

در سرپل ۱۴۳ فارم مرغداری گوشتی فعال‌اند که ظرفیت تولید مجموعی‌شان در یک سال، ۹۶۹ هزار و ۶۰۰ قطعه مرغ است. هم‌چنان ۶۸۳ فارم کوچک پرورش مرغ‌های تخمی زنانه که ظرفیت تولیدی مجموعی آن در یک‌سال دو میلیون و ۸۴۹ هزار و ۴۰۰ بیضه تخم می‌باشد وجود دارد. تقریباً در حدود بیش‌تر از ۱۴۰ هزار حیوان تحت تربیت مالدارۍ قرار دارد که به خاطر رشد مالدارۍ شش‌استیشن القاح مصنوعی برای اصلاح نسل گاوهای شیری و هفت کلینیک حیوانی رسمی در این ولایت فعالیت می‌کنند.

دست‌آوردهای عمده ریاست زراعت

احداث ۲۰ قطعه‌ی معیاری نمایشی زعفران برای ۲۰ تن از زعفران‌کاران در مرکز و ولسوالی صیاد، سوزمه‌قلعه و سانچارک،

۱۲- توزیع شش قلم جنس و دوی حیوانی، ماشین دواپاشی، دوی ضد کنه، ماسک محافظتی، دست‌کش انتی‌سپتیک و موزه برای جلوگیری از شیوع تب کانگو به پاراویت‌رنه‌های مرکز و ولسوالی‌ها به ارزش ۴۵ هزار و ۹۵۰ افغانی،

۱۳- پیش‌رفت ۳۰ درصدی کار پروژه اعمار ترناب و کانال جولکی به ارزش چهار میلیون و ۷۹۵ هزار و ۴۵۰ افغانی،

۱۴- توزیع هفت هزار و ۹۰۰ کیلوگرام کود دی‌ای‌پی به ۲۷۰ دهقان از طریق برنامه ملی باغداری و مالدارۍ وزارت،

۱۵- و تجلیل از روز مزرعه و توزیع بیل، داس و دواپاش برای دهقانان.

سرپل در سال جاری

سرپل در سال جاری

۱- توزیع ۴۰۰ متریک تن خوراکه‌ی حیوانی برای هشت هزار نفر مالدار در مرکز و ولسوالی‌ها،

۲- توزیع ۳۲ هزار نهال مثمر برای احدات باغ معیاری در ساحه‌ی ۴۳۰ جریب، برای ۳۰۰ نفر باغدار در مرکز و ولسوالی‌ها،

۳- تطبیق پروگرام لایم‌سلفر در مرکز و ولسوالی‌های سانچارک و سوزمه‌قلعه، دواپاشی حدود ۱۹۰ هزار تاک انگور،

۴- تجلیل از روز دهقان با برگزاری نمایشگاه زراعتی محصولات زراعتی و صنایع دستی در سطح ولایت،

۵- اعمار یک واحد ترویجی هشت اتاقی در قریه‌ی دهنه‌ی ولسوالی بلخاب به ارزش ۱۰ میلیون و ۴۷۷ هزار و ۶۰۴ افغانی،

۶- ساخت و توزیع ۱۴ گرین‌هوس برای رشد اقتصادی خانواده‌ها، برای بانوان زراعت‌پیشه در مرکز و ولسوالی‌ها،

۷- تجهیز واسیل، از جمله تسلیمی هشت عراده تراکتور با ماشین‌آلات آن به کمک وزارت زراعت،

۸- تکمیل کار پلان‌بندی آماده‌ساختن ۱۲ جریب زمین قوریه، برای پروژه‌ی سرسبزی،

۹- توزیع سه هزار تن گندم کمکی به ۳۰ هزار تن از متضرران خشک‌سالی در مرکز و ولسوالی‌ها،

۱۰- توزیع ۲۰۰ کیلوگرام تخم اصلاح‌شده‌ی پنبه و هزار کیلوگرام کود یوریا برای ۲۰ نفر از دهقانان پیش‌قدم در مرکز و ولسوالی‌ها، برای ساخت ۲۰ مزرعه‌ی نمایشی پنبه،

۱۱- توزیع ۱۰ تن پیاز زعفران به ارزش دو میلیون و ۴۸ هزار افغانی برای

ولایت سرپل در تولید گندم، انگور، خربزه، تربز، بادام و دیگر تولیدات میوه و سبزی‌ها در سطح کشور از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. چنان‌که انبار یا انبیر افغانستان شهرت دارد. محصولات زراعتی تولیدی این ولایت بر علاوه مصرف داخل و ولایت سرپل به ولایت‌های هم‌جوار مانند بلخ، جوزجان، فاریاب و حتا بیرون از کشور نیز صادر می‌شود و بیش‌ترین تولید در باغداری این ولایت انگور، سیب و در سبزی‌ها، پیاز است.

الف تا یا زعفران

تغییر اقلیم و تولید زعفران

محمد هاشم اسلمی، مشاور ارشد
انکشاف زعفران در وزارت زراعت
● قسمت شانزدهم

شده عوامل تغییر اقلیم در ۲۰ سال گذشته در مناطق تحت کشت زعفران در قالب افزایش درجه حرارت و کاهش بارندگی باعث کاهش اوسط تولید زعفران شده است.

- مراحل گل‌انگیزی (شکل‌گیری گل) و ظهور گل در زعفران ارتباط تنگاتنگ با درجه حرارت محیط دارند.
- درجه حرارت مطلوب برای گل‌انگیزی (شکل‌گیری گل) ۲۳ تا ۲۷ درجه سانتی‌گراد و ظهور گل ۱۵ تا ۱۷ درجه می‌باشد که باید برای دوره‌ی زمانی مشخص تداوم داشته باشد.

- اگر روند تغییر درجه حرارت به همین صورت ادامه یابد، احتمالاً گل‌دهی زعفران در فصل خزان به تأخیر افتاده و حتی ممکن است در بعضی مناطق گل‌دهی صورت نگیرد.
- موضوع دیگری که در برخی سال‌ها باوجود افزایش اوسط درجه حرارت در فصل خزان اتفاق می‌افتد، وقوع سرماهای شدید ناگهانی است که باعث اختلال در مرحله ظهور گل در زعفران می‌شود.

- تغییرات اقلیمی در مجموع احتمالاً باعث خواهد شد تا در آینده مناطق تحت کشت زعفران در افغانستان به خصوص ولایت هرات کاهش و در ولایات سردسیر افزایش یابد.

یکی از پدیده‌های مرتبط با حیات بشر، تغییر اقلیم است که با شدت کم و زیاد در بسیار نقاط جهان آثارش را نشان داده است. مدل‌های اقلیمی نشان داده‌اند که حرارت کره زمین در فاصله سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ بین ۱.۱ تا ۶.۴ درجه سانتی‌گراد افزایش یافته و باعث تغییرات ذیل گردیده است:

- عقب‌نشینی یخ‌های قطبی، افزایش سطح آب دریاها،
- تغییر در مقدار و پراکنده‌گی بارندگی‌ها، افزایش انقراض بعضی وراثتی‌ها (نژادهای) نباتات،
- وقوع شرایط اقلیمی گرم‌تر و خشک‌تر به خصوص در کشورهای رو به انکشاف،
- افزایش شدت بارندگی‌ها در بعضی از مناطق جهان،
- تغییر در سرعت وزش باد،
- تغییر در میزان خسارت آفات و امراض نباتی و اثر آن بر رشد و نمو نباتات،
- تغییر میزان دست‌رسی به منابع آب،
- کاهش بارندگی‌ها در مناطق خشک،
- تغییر رشد و نمو نباتات،
- تغییر پراکنده‌گی مناطق نباتات زراعتی،
- تغییر الگوی کشت مناطق مختلف،
- تأثیرات تغییر اقلیم در تولید زعفران
- طبق مطالعاتی که انجام

افغانی است.

افتتاح ۵۰ مرغداری نیمه تجارتي به خانم‌ها

هم‌چنان در این سفر در ولسوالی نهرشاهی ولایت بلخ، ۵۰ فارم نیمه‌تجارتی ۵۰۰ قطعه‌ای مرغ‌های گوشتی را به بهره‌برداری سپرده شد. این فارم‌ها را وزارت زراعت به هزینه‌ی ۱۸۶ میلیون افغانی به ۵۰ خانم واجد شرایط در این ولسوالی ایجاد کرده است. مصرف هر فارم ۳۷۰ هزار افغانی است که خانم‌های مستفیدشونده ۱۳۰ هزار آن را پرداخت کرده‌اند. خانم‌ها با این فارم‌ها در هر ۴۰ روز، ۳۰ هزار افغانی درآمد خالص به دست می‌آورند.

معین مالی و اداری وزارت زراعت در این سفر از دو باغ تجارتي در این ولسوالی نیز دیدار کرد.

توزیع فارم مرغ به ۱۰۷ زن بی‌بضاعت در ولسوالی خلم

هم‌چنان در ولسوالی خلم برای ۱۰۷ خانم بی‌بضاعت از طریق پروژه‌ی ملی باغداری و مالداري وزارت زراعت برنامه‌ی توزیع به هر کدام ۲۰ مرغ و وسایل مرغ‌انچه توزیع شد. این کار باعث رشد درآمد زنان می‌شود. هزینه‌ی جمعی توزیع این مرغ‌ها و وسایل آن، ۸۵۶ هزار افغانی است.

توزیع وسایل زراعتی آقای رفیعی در این سفر هم‌چنان به کمک مؤسسه‌ی «اکتید» برای شماری از دهقانان پنج ولایت زون شمال روند توزیع وسایل زراعتی شامل ماشین تیل‌کشی، ماشین درو، ماشین پرس و دیگر وسایل بسته‌بندی به ارزش مجموعی دو میلیون و ۲۵۰ هزار و ۴۰۰ افغانی را افتتاح کرد.

عبداله‌ادی رفیعی معین مالی و اداری وزارت زراعت، در جریان سخنان در محافل افتتاح و بهره‌برداری‌ها گفت: «وزارت زراعت، پی هم در تلاش توان‌مندسازی فعالان زن و مرد در بخش زراعت است. در این بخش از سطح پایین و مستضعفان تا متشبهان را مورد حمایت قرار می‌دهد.»

او گفت: «امید داریم سرمایه‌گذاران روی تولید بیش‌تر زراعتی و مالداري تمرکز کنند و از سودمندی‌هایی که در این زمینه هست، بهره ببرند، چون به این ترتیب تولید و صادرات افغانستان بیش‌تر و واردات کم‌تر می‌شود و باعث تقویت دهقانان و رشد اقتصاد پایدار افغانستان می‌گردد.»

باید گفت که وزارت زراعت در ولایت بلخ، بیش از ۵۰۰ میلیون افغانی بودجه‌ی انکشافی دارد که در حال تطبیق پروژه‌ها با این بودجه است.

سفر معین مالی و اداری به بلخ:

تهداب گذاری و بهره‌برداری چندین پروژه به ارزش ۱۵۰ میلیون افغانی

عبداله‌ادی رفیعی معین مالی و اداری وزارت زراعت، در سفری به ولایت بلخ، به ارزش ۱۵۰ میلیون افغانی شماری از پروژه‌ها را تهداب‌گذاری و برخی را به بهره‌برداری سپرد. این پروژه‌ها شامل شبکه‌های آبیاری، کانال‌ها، افتتاح یک فارم تحقیقی، بهره‌برداری از کشمش‌خانه‌ها، توزیع فارم‌های مرغداری به خانم‌ها و وسایل باغداری به باغداران، بود.

معین مالی و اداری با هیأت همراهش به ولسوالی‌های دهدادی، نهرشاهی و خلم برای تطبیق و بهره‌برداری پروژه‌ها سفر کرد.

تهداب‌گذاری ساختمان انجمن جنگل‌داری

آقای رفیعی در این سفر، در ولسوالی دهدادی، ساختمان انجمن جنگل‌داری پسته‌زارهای اوچ‌تپه را تهداب‌گذاری کرد. این ساختمان قرار است یک ساختمان شش اتاقی ساخته شود. برای این کار، ۱۲ میلیون افغانی هزینه‌ی می‌شود و از این طریق از ۴۵۰ هکتار جنگل و ۱۲۰ هزار درختی که وزارت زراعت در این منطقه غرس کرده، حفاظت می‌شود. این کار در چارچوب پروژه‌ی سازگاری با تغییر اقلیم وزارت زراعت و به همکاری دفتر انکشافی ملل متحد عملی می‌شود.

سیستم آبیاری فارم پسته‌زار

هم‌چنان سیستم آبیاری فارم پسته‌زارهای دهدادی در این ولسوالی به بهره‌برداری سپرده شد.

آقای رفیعی گفت این شبکه در فارم پسته، ۱۰ هزار نهالک جدید را آبیاری می‌کند. معین مالی و اداری وزارت زراعت هنگام افتتاح این شبکه گفت که وزارت زراعت در «پیوند بهتر نهال‌ها و درختان» این پسته‌زار و آبیاری منظم آن کار می‌کند. در ساخت این شبکه، وزارت زراعت ۱۳ میلیون افغانی هزینه کرده است.

هم‌چنان معین اداری و مالی وزارت زراعت، از بزرگ‌ترین پسته‌زار کشور که در ولسوالی دهدادی توسط وزارت زراعت ساخته شده، بازدید کرد. این پسته‌زار، در دو هزار و ۳۰۰ جریب زمین، شامل ۱۳۴ هزار نهال می‌شود. تهداب‌گذاری ساختمان فارم تحقیقات للمی

معین مالی و اداری وزارت زراعت در این سفر، سنگ تهداب ساختمان اداری فارم تحقیقات للمی ولسوالی دهدادی را به زمین گذاشت. قرار است ساختمان اداری این فارم دو طبقه‌ای باشد و چهار اتاق، و نیز تشناب و آشپزخانه داشته باشد. در ساخت این ساختمان ۱۵ میلیون افغانی هزینه می‌شود. مزیت این ساختمان این است که از فارمی با داشتن ۵۰۰ جریب زمین نگهداری، مدیریت و حفاظت می‌گردد. هم‌چنان ۵۰ جریب زمین این فارم در این پروژه‌ی ساختمانی احاطه می‌شود.

بهره‌برداری از سه شبکه‌ی آبیاری

سه شبکه‌ی آبیاری هر یک، شبکه‌ی آبیاری

تاش‌تیمور، شبکه‌ی آبیاری قل تیمور و شبکه‌ی آبیاری ناظر قیام‌الدین، در ولسوالی دهدادی که توسط برنامه‌ی «SNAPP» وزارت زراعت ساخته شده‌اند، توسط معین

وزارت زراعت به بهره‌برداری سپرده شد. در مجموع با ساخت این شبکه‌های آبیاری، حاصلات زراعتی از ۱۵ تا ۲۰ درصد افزایش می‌یابد. هم‌چنان میزان زمین‌های زراعتی تا ۲۰ درصد بیش‌تر می‌شود و نیز در ضایعات آب، ۲۰ درصد کاهش به میان می‌آید.

در ساخت شبکه‌های تاش‌تیمور و ناظر قیام‌الدین و کانال قول‌تیمور، جمعاً ۱۵ میلیون و ۴۲۳ هزار و ۹۶ افغانی هزینه شده است. از این زیربناهای آبیاری حدود ۴۵۰ خانواده و شش هزار و ۱۶۰ تن بهره می‌برند و یک‌هزار و ۶۶ هکتار زمین زراعتی آبیاری می‌شود. طول جمعی این شبکه‌های آبیاری جمعاً ۱۰۸ کیلومتر است.

هم‌چنان کانال آبیاری لنگرخانه در ولسوالی نهر شاهی را که توسط برنامه‌ی «SNAPP» وزارت زراعت ساخته است، به بهره‌برداری سپرده شد. این کانال به هزینه‌ی ۳۱ میلیون و ۹۸۴ هزار و ۴۰۱ افغانی توسط وزارت زراعت ساخته شده است. طول آن ۶.۴ کیلومتر است. از این کانال ۸۷۰ هکتار زمین زراعتی آبیاری می‌شود. کاهش ۱۵ تا ۲۰ درصدی ضایعات آب و افزایش ۲۰ درصدی زمین‌های زراعتی و نیز تولید زراعتی از فایده‌های دیگر ساخت این کانال است.

بهره‌برداری سیستم آبیاری فارم خاصه پز

هم‌چنان در همین ولسوالی، کار نصب سولر و جنراتور در چهار حلقه چاه، برای آبیاری فارم خاصه‌پز افتتاح شد. این پروژه ۹۷۳ جریب زمین را پوشش می‌دهد. هزینه‌ی این کار، ۱۳ میلیون افغانی است که شامل نصب ۳۰۰ تخته سولر، چهار پایه جنراتور و اعمار چهار سرپناه برای نگهداری جنراتورها است.

بهره‌برداری از هفت کشمش‌خانه

هم‌چنان عبداله‌ادی رفیعی معین مالی و اداری وزارت زراعت در سفرش به ولسوالی دهدادی، در این ولسوالی هفت کشمش‌خانه را به بهره‌برداری سپرد. در ساخت هر یک از این کشمش‌خانه‌ها ۴۴۵ هزار و ۷۶۲ افغانی هزینه شده است. ۴۰ درصد (۱۷۸ هزار و ۳۰۵ افغانی) مصارف این کشمش‌خانه‌ها را دهقانان مستفید شونده و بقیه را وزارت زراعت پرداخته است. هزینه‌ی ساخت کل این کشمش‌خانه‌ها، سه میلیون و ۱۲۰ هزار و ۳۳۴

د کرنې وزارت د استراتیژیکو زېرمو درې کلن کرنې

د کرکېلې نوي بڼه او نوې هیلې

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د خوراکي توکو د ټیکاو او استراتیژیکو زېرمو ریاست له ۱۳۹۶ تر ۱۳۹۸ کال پورې د هېواد په بېلابېلو زېرمو او سیلوګانو کې څه باندې ۲۵۲ زره او ۸۲۳.۸۲۳ متریک ټنه غنم زېرمه کړي دي، چې له دغو غنمو څخه د اړتیا او بېړنیو حالاتو پر وخت د هېواد په بېلابېلو برخو کې پر اړمنو کورنیو وېشلي دي.

هېواد په بېلابېلو برخو کې له دغو غنمو څخه پر اړمنو کورنیو وېشل شوي، چې د وېش لړۍ یې تر دې دمه هم روانه ده. له دغو غنمو څخه تر دې دمه ۲۲۶ زره او ۵۹۶.۰۹۶ متریک ټنه یې، چې د ټول هغه «۸۹.۶۳» سلنه جوړوي د هېواد په بېلابېلو سیمو کې پر «وچکالۍ خپلو، بېخایه شویو کورنیو، د امنیتي ځواکونو د شهیدانو پر ورثو او اړمنو کورنیو» وېشل شوي دي. د یادونې وړ ده، چې له هندوستان څخه بیاڅلې د ۷۵ زره ټنه غنمو د مرستې ژمنه شوې، چې د لېږد تدارکاتي چارې یې روانې دي او په راتلونکو څو میاشتو کې به یې د لېږد لړۍ پیل شي. د کرنې وزارت د استراتیژیکو زېرمو ریاست هلې ځلې کوي، چې په استراتیژیکو زېرمو او سیلوګانو کې د غنمو په زېرمه کولو سره په بېړنیو حالاتو کې د اړمنو کورنیو لاسنیوي وکړي.

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت له مهمو موخو څخه یوه موخه د خورو خوندیتوب، بېړنیو حالاتو ته رسېدنه، د بېوزلۍ کچه ټیټول او د غلو دانو د بیې انډول ساتل دي. دغه موخې ته د رسېدو لپاره د کرنې وزارت د خوراکي توکو د ټیکاو او استراتیژیکو زېرمو ریاست پراخ فعالیتونه ترسره کړي دي، چې ددې ریاست د وروستیو درېوو کلونو کرنې ته لنډه کتنه کوو. د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د خوراکي توکو د ټیکاو او استراتیژیکو زېرمو ریاست له ۱۳۹۶ تر ۱۳۹۸ کال پورې د هېواد په بېلابېلو زېرمو او سیلوګانو کې څه باندې ۲۵۲ زره او ۸۲۳.۸۲۳ متریک ټنه غنم زېرمه کړي دي، چې له دغو غنمو څخه د اړتیا او بېړنیو حالاتو پر وخت د هېواد په بېلابېلو برخو کې پر اړمنو کورنیو وېشلي دي.

د یاد ریاست چارواکي وايي، چې د ازبیکستان له هېواده ۹۹ زره او ۵۴۲.۸۷۳ متریک ټنه غنم پېرل شوي او مرکزي سیلو او دغه راز د شمالي او شمال ختیځو ولایتونو اړونده زېرمو ته لېږدول شوي دي، چې د اړتیا پر وخت ور څخه ګټه اخیستل کېږي. دغه راز د هندوستان له خوا هم د ۱۱۰ زره ټنه خوراکي غنمو او ۱۹۹۲.۵۳۵ ټنه دال نخودو مرسته شوې وه، چې د چاپهار بندر له لارې هېواد ته وارد او د هېواد د ۱۱ ولایتونو په سیلوګانو او زېرمونو کې زېرمه شول.

ددې ترڅنګ د ګاونډي هېواد پاکستان له خوا هم ۴۰ زره او ۳۴۰.۸۴ ټنه خوراکي غنمو مرسته شوې وه، چې د تورخم له لارې هېواد ته وارد او په بېلابېلو ولایتونو کې زېرمه شوي دي. د یادو شمېرو ترمخې په تېرو درېوو کلونو کې ۲۵۲ زره او ۸۲۳.۸۲۳ متریک ټنه غنم د هېواد په بېلابېلو زېرمو او سیلوګانو کې زېرمه شوي دي او د اړتیا او بېړنیو حالاتو پر وخت د

زلمي الکو وايي، چې دمګړۍ د یاد ولایت د مرکز لښکرګاه ترڅنګ ددې ولایت په یوشمېر ولسوالیو کې هم د کرنې ریاست او خصوصي سکتور له خوا ۱۱۰ بابه شني خونې جوړې شوي دي او ترڅنګ یې ۲۰۰ پلاستيکي تونلونه هم رغول شوي دي، چې د کال په ټولو موسمونو کې په کې د ډول ډول سایو او ترکاریو کرکېله کیږي او د بزگرانو دعوایدو په بڼې سرچینې بدل شوي دي.

د هلمند د کرنې ریاست په پام کې لري، چې ددې ولایت بزگرانو لپاره سېرکال هم ۵۶ بابه شني خونې جوړ او د دوي په واک کې یې ورکړي.

د ښاغلي الکو په خبره په کرنیز سیستم کې له شنو خونو څخه لاسته راغلي حاصلات ګټور، خوندور او په بازار کې هم ډېره ګټه د کروندګرو په برخه کوي. هغه وویل، چې دامهال د هلمند په یوشمېر شنو خونو کې د بادرنگو ترڅنګ د بېلابېلو سبو حاصلات رسېدلي دي. د ښاغلي الکو په خبره د هلمند په شنو خونو کې تولید شوي بادرنگ ددې ولایت د کورنیو بازارونو ترڅنګ یوشمېر ګاونډیو ولایتونو ته هم صادريږي.

د هلمند د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریاست چارواکي وايي، دوي په دې ولایت کې د کرنیزو حاصلاتو د لوړولو او د موسمي نباتاتو د کرکېلې د پراختیا په پار هلې ځلې کوي.

باید وویل شي، چې د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د دوو کلونو په ترڅ کې ۳۷۰۰ بابه سوداګریزې، منځنۍ او وړې شني خونې جوړې کړي دي، چې له دغو شنو خونو څخه درې زره کورنۍ ګټه پورته کوي.

□

خزانو ارزښت لري. دوی وايي، د شنو خونو په پراختیا سره کولای شي، چې د هېواد یوشمېر نورو ولایتونو ته هم وخت په وخت کرنیزې توکي ورسوي.

د هلمند د نهرسراج ولسوالۍ یو تن بزګر شاه محمد هغه بزګر دي، چې په خپل ۴.۵ جریبه ځمکه کې یې شني خونې جوړې کړي دي. شاه محمد په یوه فصل کې د یارلس لکه او پنځوس زره افغانۍ (۱۳۵۰۰۰۰) خالص عاید لاسته راوړي دي. شاه محمد وویل: «له خپلو شنو خونو څخه مې په یوه فصل کې د یارلس لکه او پنځوس زره افغانۍ خالص عاید ترلاسه کړه او تمه ده، چې په دویم فصل کې ۱۶ لکه افغانۍ عاید ترلاسه کړم.»

شاه محمد په خپلو شنو خونو کې د نورو ترکاریو ترڅنګ بادرنگ هم کرلي، چې اوس یې حاصلات مخ په پخېدو دي او هره ورځ یې په سیمه ییزو بازارونو کې پلوري. هغه له خپل کاروباره خوښ دی او د کرنې وزارت څخه مننه کوي، چې په هر برخه کې له دوی سره مرستې او همکارۍ کوي.

دهلمند ولایت د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریاست چارواکي وايي، چې د شنو خونو حاصلات مخ په زیاتېدو دي. د هلمند د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ رییس

هلمند د هېواد په سوېل لوېدیځ کې د تودې هوا لرونکی او یوازې د اوړي په موسم کې د سبو او نیالګیو د موسمي فصل له مخې مشهور ولایت دی، خو د دغه ولایت بزګر خوشاله دي، چې د شنو خونو د جوړېدو له برکته د ژمي او د کال په ټولو موسمونو کې هم کولای شي، چې په خپلو شنو خونو کې د سبو او ترکاریو کرکېله وکړي او ددې ولایت د اړتیا پوره کولو ترڅنګ یې نورو ګاونډیو ولایتونو ته هم صادر کړي.

د هلمند ولایت د بزګرو د خولې خبره ده، چې پخوا به د ژمي په موسم کې یې له نورو ولایتونو او ان له بهره سابه او ترکاریو واردول خو اوس د شنو خونو له برکته ددې ترڅنګ، چې دغه واردات بند شوي دي دوی نورو ولایتونو ته صادرات هم لري.

هلمندیان وايي، خوشاله په دې چې اوس په هر موسم کې له بهره د وارد شوي خراب او خوسا سبو او ترکاریو پر ځای تازه او د خپلې خاورې سابه او ترکاریو کورونو ته وړي. د هلمند ګڼ شمېر او سیدونکي خوشاله دي، چې

د دوی ولایت د سبو او ترکاریو د تولید په برخه کې د بسیا کېدو پر خوا روان دي. دوی وايي: «مخکې تر دې چې زموږ په ولایت کې شني خونې نه وې موږ مجبور وو چې له بهره وارد شوي خوسا او بېکاره سابه او ترکاریو وپېرو، خو اوس د شنو خونو له برکته بادرنگ، بېنډی، بانجان او رومیان په ژمي کې هم ترلاسه کېږي.»

شني خونې چې د حرارت د کنټرول لپاره له پلاستيکه جوړېږي، اوس د هلمندیانو لپاره د سرو زرو د

Why to Lay the Land with Mines While Possible to Cultivate Hing Instead?

Last Part
By: Sayed Noorulain

We leave Ali Abad toward Kunduz city. Our aim is not only to reach Badakhshan. We want to see what we are looking for in this journey. From Kunduz's sweet melon to cucumber of Takhar, and eating of fish in Kishm district of Badakhshan. We want to eat Mantu (beef dumplings) in Baharak district of Badakhshan. Our final destination is 'Cheshma Yasij' in Shohada district of Badakhshan. Shohada is famous for its nick name of Badakhshan's heaven in the spring and early summer. We reached to Kunduz's Khan Abad district by noon. The city has clear weather, tall trees, and hot summer. The residents enjoy the humid shadows. The second thing which joys the residents is that they have got ridden of irresponsible armed individuals. Almost all warlords, and irresponsible armed individuals have been imprisoned by the security forces and people's anguish has ended. There are melon sellers in Khan Abad city. I have an amazing sense of the city since I have born and raised here. I remember the melon which I used to eat from the area back in 1994, which was very sweet.

But now a days there is no melon fields for climate changes have changed everything in the area. Though this year the rain-fed yields were promising in all Afghanistan, including Khan Abad district, but series of droughts coupled with less-precipitation have reduced the yields. We sat by a tree shadow in Khan Abad. We separated some melon from the load of them. We started cutting the melon with sharp knife. We got full so easily as the melons were so sweet. Swimming makes us hungry again but we have to go. We reached to Bangi district at 3:30 PM. Some of us buy cucumber from

Cheshma Bangi and ate. It might have been 1996 when I was nine years old and used shepherding in hills at west of the Bangi district. When we got hungry, we would go to the cucumber fields and eat cucumber. The cucumbers were soft and tasty. This time we are also searching for those cucumber, for which I have many memories. After a quick search, we find it. We continue our journey and see green mountains as we continue. We reached to Badakhshan's Kishm district late evening. We buy fresh fish meat from our way and eat. We spent the night at Faizabad, provincial capital, and start our journey the next morning to our final destina-

tion, Shohada district. We reached to Baharak district early morning. We searched all the shops for Watani, homemade, cream but the shops have not opened yet. Since everybody drinks milk and there is less demand for create; thus, it is not supplied to the market. We then start going to Yasij and the weather changes. As we move further, though it is August, but the weather gets cold as we fell it. We ate breakfast cross water stream. We reached to Yasij where there are lots of turnip fields and Hing. As I remember that most of the province have the capacity to be cultivated Hing. Wish instead of laying mines in Kunduz-Baghlan hill, it is cultivated Hing. If they are cultivated Hing, no animal will starve to death nor the farmers economy will weaken. Afghanistan has a five-year plan, if implemented and funded, Afghanistan could earn over eight billion USD from exporting the medical plant. As we return to Kabul, I asked why the hills and sub-hills across the ways are not cultivated Hing. I asked myself why anyone would cultivate the area mine instead of Hing. I still have not found an answer for my question.

د بزرگرانو د اړیکو مرکز

۱۵۰

گرانو بزرگرانو؛

له ۱۵۰ وړیا شمېرې سره اړیکه ونیسئ او د کرنې له کارپوهانو سره خپلې ستونزې شریکې کړئ، ستاسو د ستونزو هوارولو په پار به ډېر ژر تاسو ته ځواب درکړل شي.

